

ELŐDEINK VÉRCSOPORTJAINAK MEGHATÁROZÁSA CSONTJAIBÓL

Ismeretessé vált, hogy több ezer éves múmiák száraz csontjaiból is kimutatható vércsoportjellegük. E téren *Matsen, Paoli, Berg, Borognini* és végül a *Boyd*-házaspár végzett igen eredményes munkát. 1934 és 1984 között 569 egyiptomi múmiát vizsgáltak meg.¹⁴ Találtak 96 B-t (17%) és 68 AB-t (12%). Ezek a számok elgondolkoztatóak. Nyolc kutató az általuk vizsgált 600 egyiptomi múmiában és csontvázban átlagosan 45% A, 15% B, 17% AB és 23% O típusú vért talált.

Meglepő az AB gyakorisága – 102 a 600-ból –, mert az eddig közzétett adatok szerint ilyen magas érték csak Tibet őslakóinál fordul elő.¹⁵

Az egyiptomi múmiákból kimutatott A és B számaránya nem indokolja a talált AB jelleg ilyen magas jelenlétét. Ezért alapos ellenőrző vizsgálatokkal zárták ki a tévedések lehetőségét.¹⁶

Furuhata, Okajima és *Shimizu* a XII. században élt négy japán főkormányzó múmiájának vércsoport-meghatározásából hasonló és némiképp érdekes eredményre jutottak: találtak egy A, egy B és két AB-t.¹⁷

Természetesen ahhoz, hogy a vércsoport-meghatározások eredményét a humánbiológia szolgálatába állíthassuk, szükséges, hogy a vizsgálatok a népesség keveredésének figyelembevételével és kellő számban történjenek.

Megoldásra váró feladataink: megállapítani a B és az AB keletkezését, magyarázatot találni – igaz, a mintaszám túl kicsi – a B és az AB vércsoportok magas számára az egyiptomi múmiákban, a XII. századbeli japánoknál, és nem utolsósorban felderíteni, hogyan található az európai 12%-os B átlaggal szemben nálunk 20%-ot, valamint a közel 6%-nyi európai AB átlaggal szemben majdnem még egyszer annyit, 11%-ot. Íme, az

EURÓPAI VÉRCSOPORTOK

Szerző	Vizsgált nemzetiség	Esetek száma	Megoszlásuk %-ban				Idejük
			O	A	B	AB	
Kirkpatrick	skót	4 018	54,15	11,36	11,70	2,84	1952
Grubb-Willand	svéd	937	38,62	46,63	10,28	4,55	952/3
Moullec, Revol	francia	11 891	44,76	45,21	7,16	2,89	952/3
Hassing, Holland	svájci	20 937	42,79	43,26	7,15	3,64	1953
Schneider	német	2 006	41,63	43,30	10,80	4,00	1942
Dunsford	lengyel	183	27,92	45,42	17,42	9,37	1953
Hirszfeld	görög	500	38,20	41,60	16,20	4,00	1953
Simonovic	török	235	33,40	40,97	18,79	6,82	1953
Simonovic	magyar	136	25,16	46,26	16,93	11,65	1953
Simonovic	albán	436	43,28	35,34	16,74	4,62	1953
Hirszfeld	bolgár	600	39,00	40,60	14,20	6,20	1919
Schwidetzky	spanyol	2 300	46,43	44,30	7,27	2,00	1963

Mourant: 14. táblázat

A következő táblázatokon a Kárpát-medencében élt őseinknek az ABO-vércsoport B és AB tagjának százalékos előfordulását állítottam össze, I. A. Lengyel Paleoserology című művének 27. táblázatából. *A B és AB gyakorisága feltűnő!* (Utolsóként 173. táblázatát mutatom be, tudniillik az egyszer már közölt temetők adataival.)

**AZ ABO-VÉRCSOPORT B ÉS AB TAGJÁNAK SZÁZALÉKOS JELENLÉTE
A KORAI NÉPVÁNDORLÁS ÉS A KÉSŐRÓMÁN KORBÓL**

Temetők	Kora	Esetek	B	AB	Táblák
Adony	Késő rézkor	23	30,43	8,69	97
Csongrád-laktanya	Hun korszak	30	20,00	10,00	100
Dunaújváros	2-4. század	42	30,45	9,52	101
Győr	Késő római kor	16	18,75	18,75	104
Keszthely	4-5. század	115	31,30	11,30	109
Mosonszentmiklós	3-4. század	45	17,18	11,11	125
Mózs	Hun kor	23	34,78	8,70	126
Pécs	3-5. század	124	18,55	8,87	127
Répcelak	5. század	32	12,50	18,75	130
Ságvár	Későromán	17	17,65	11,76	131
Tápé	Német kor	35	22,86	11,42	133
Összesen:		502	23,14%	11,17%	

**„TÖRTÉNELEM ELŐTTI” ELŐDEINK CSONTJAIBAN AZ ABO-VÉRCSOPORT
B ÉS AB TAGJÁNAK SZÁZALÉKOS ELŐFORDULÁSA**

Temetők	Kora	Esetek	B	AB	Táblák
Alsónémedi	Késő rézkor	30	50,00	3,33	159
Budakalász	Bronzkor	270	35,93	8,15	160
Tápé-szénégető	Bronzkor	636	16,51	24,84	171
Szentlőrinc	Vaskor	59	27,12	8,47	169
	(Kelta- és Illírkor előtt)				
Kölesd-Lencsepuszta		28	42,86	10,71	162
Összesen:		1023	34,44%	11,10%	

**AZ ABO-VÉRCSOPORT B ÉS AB TAGJÁNAK SZÁZALÉKOS ELŐFORDULÁSA
KORAI MAGYAR KÖZÉPKORI CSONTOKBÓL**

Temetők	Kora	Esetek	B	AB	Táblák
Békés-Povád	10-12. század	50	32,00	14,00	25
Oroszvár	11-13. század	54	20,37	22,22	30
Sóshartyán	9-10. század	11	27,78	8,33	32
Szob I., II.	10-12. század	161	31,05	9,32	35
Összesen:		276	27,80	13,46	

**AZ ABO-VÉRCSOPORT "B" ÉS "AB" TAGJÁNAK SZÁZALÉKOS JELENLÉTE
A KÉSŐ NÉPVÁNDORLÁSKORBÓL**

Temetők	Kora	Esetek	B	AB	Táblák
Alattyán	7-9. század	235	35,32	12,34	52
Bágyogszovát	7-9. század	68	20,59	14,70	57
Keszthelyváros	7-9. század	31	32,26	3,23	58
Fenekpuszta	9-10. század	24	22,83	8,33	59
Mélykút	7. század	48	20,83	25,00	60
Sáncdűlő					
Szekszárd					
Palánkpusztá	9. század	122	35,24	11,47	65
Összesen:		620	26,53	12,58	

**I. A. LENGYEL PALEOSEROLOGY CÍMŰ MŰVE 173. TÁBLÁZATÁNAK ADATAI
A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN FELTÁRT ÉS MEGVIZSGÁLT ŐSEINK ABO-VÉRCSOPORTJÁRÓL**

Temető neve és történelmi kora	Vércsoportok					Számuk %
	A	B	O	AB	?	
KELTAKOR						
Pilismarót, Basaharc	38,71	19,35	29,03	6,45	6,45	62
Kölesd						99,99%
Lencsepuszta	14,29	42,86	25,00	10,71	7,14	28
						100%
VASKOR						
Szentlőrinc	27,12	27,12	25,42	8,47	11,86	59
						99,99%
BRONZKOR						
Tápé-Szénégető	24,37	16,51	25,47	24,84	8,80	636
						99,99%
RÉZKOR						
Budakalász	24,44	35,93	22,59	8,15	8,89	270
						99,99%
Alsónémedi	26,67	50,00	13,33	3,33	6,67	30
						100,00%

A „történelem előtti” kortól kezdődően a Kárpát-medencébe települt őseink feltárt csontjaiból tehát megállapítható vércsoportadataik segítségével, hogy melyik korban milyen típusú emberek települtek le Árpád magyarjai előtt. *Több hullám mutat párhuzamot mai vércsoportviszonyainkal.*

AMIRŐL AZ RH-RENDSZER VALL

Az Rh- (Rhesus-) rendszer hasonló ugyan, de teljesen független a vércsoportoktól, amelyekkel egy időben valósul meg. Az Rh pozitív vagy negatív jellegét génjeink döntik el a fogamzáskor. A Rhesus-rendszerénél a vércsoportok szelekciójának a fontossága vitán felüli. Bár ez a szisztéma örökléstanilag igen komplikált, azért ellentmondó, mert három genotípusra kell ügyelnünk az Rhesus-pozitív homozigotákra (DD), az Rhesus-negatív homozigotákra (dd) és a heterozigóta (Dd)-re.¹⁸

Elsősorban a házasuló fiataloknak kell tisztában lenniük Rh-pozitív, vagy -negatív voltukról, mert ha Rh-jellegük nem egybecsengő és a fehérség kismamává válik, feltétlenül komoly klinikai segítségre van szükség, ellenkező esetben nemcsak a kisdedük, hanem az édesanya élete is veszélybe kerülhet.

Feltehetően ennek a „genetikai értelemben összeférhetetlen házasságnak” az elkerülésére irányulhatott egyes ősi néprajzi csoportjainkban a már kihalóban lévő guzsalyozás. A guzsalyozás fogalma néhol azt jelentette: ha egy legény és egy leányzó megszerették egymást, a leányzó szüleinek tudtával és beleegyezésével a legény éjjelente meglátogathatta a leányzót. Ezt azonban teljes titokban tartották, mert ha három hónap elteltével eredménytelenek maradtak, az éjjeli látogatás megszűnt, de arról senki más nem értesülhetett, mert a leányzónak más legénytől még lehetett légyen gyermeke. Természetesen ha a guzsalyozó legénytől másállapotba került a leányzó, házasság következett.

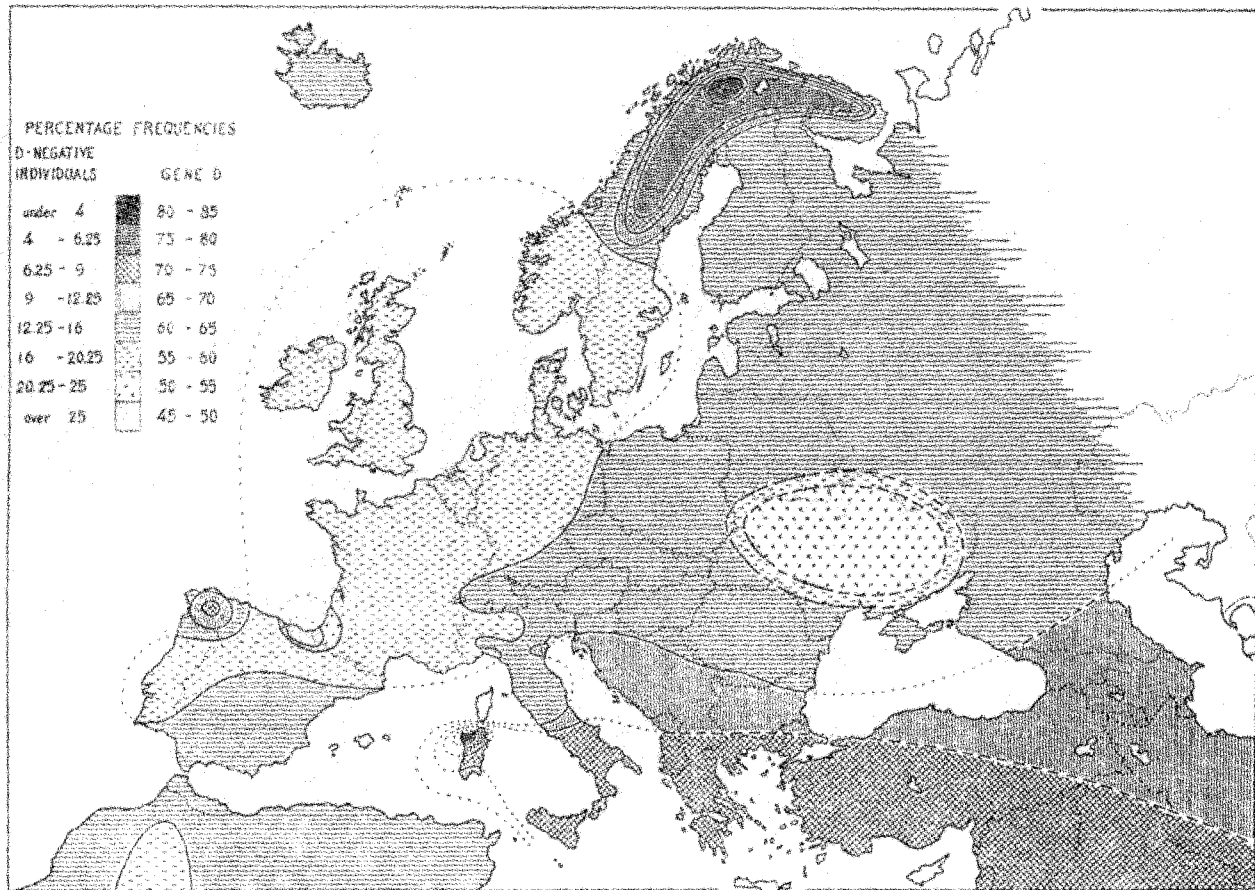
A jelenkori magyaroknál az Rh-negatív mindössze 17%-ban fordul elő: a magyarság 83%-a Rh-pozitív.

Mourant írja egyébként könyve 49. oldalán: „Ha az Írországból végzendő vizsgálatok nagyobb számban is magas Rh-negatívot mutatnak, valószínűsíthető, hogy az írek rokonságban vannak a baszkokkal.”

(Ha már az írek kerültek szóba, figyelemre méltó az ABO-vércsoportok megoszlása Nyugat-Európában, és meglepő, hogy Izland lakóinak igen magas O jellege hasonló az írekéhez, skótokéhoz és walesiekéhez, és lényegesen más, mint a mai skandinávoké, akiknél viszont az A jelleg a leggyakoribb és az O ritkább. Ez is tisztázásra váró kérdés. Mourant két megoldást vél látni. Az egyik, hogy Izlandot főleg a Brit-szigetektől népesítették be, a másik, hogy a skandinávok, akik az eddigi közhiedelem szerint a gyarmatosítók voltak és mondáikat írták volt, később érkeztek oda és csak vékony vezető réteget képeztek.¹⁹)

AZ RH-VÉRCSOPORT D GÉNJE („D-NEGATÍV”) ELŐFORDULÁSÁNAK BECSÜLT GYAKORISÁGA EURÓPÁBAN

A KÁRPÁT-MEDENCE VÉRCSOPORTVISZONYAI²⁰ PÁTER JÁNOS ERDÉLYI EREDMÉNYEI TÜKRÉBEN

Hazánkban 1944-ben ötvenezer körül járt a közölt vércsoport-meghatározások száma, ez elég jó áttekintési lehetőséget kínált. A két világháború között rendszeres vércsoport-meghatározásokat Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetem Közegészségtani Intézetében *Darányi Gyula* professzor irányításával *Molnár* magántanár végzett.

1939 és 1945 között ebben az intézetben voltam disszertáns, majd tiszteletbeli tanársegéd. (Ilyen előzményt követően kaptam munkát 1950-ben az ausztráliai Gretában az egykori tízezres létszámú családi tábor kórházának laboratóriumában, bakteriológiai és szerológiai munkakörrel. Másfél év alatt majdnem 600 várandós nő vércsoportját határoztam meg. Mi sem természetesebb, mint hogy a 14 európai náció asszonyainak az adatait nemzetiségük szerint csoportosítani kezdtem. Írtam erről egy tanulmányt, aminek részletét a Melbourne-ben megjelent Magyar Újság az 1952. áprilisi számában közölte.)

A Közegészségtani Intézet fent említett vizsgálatai világosan tisztázták a magyarság és a Kárpát-medencében velünk élő nemzetiségek vércsoportviszonyait – Erdély kivételével. Kolozsvár vegyes lakosságán *Illésy* végzett 1000 meghatározást, *Weszecky* 457 vizsgálatot készített Erdélyben. Ezeken kívül csak román szerzőktől vannak a két háború közti időből nem egészen megbízható adataink. Az intézet magántanára, *Páter János* 1944-ben vércsoportjaink tisztázására végzett 15 062 vizsgálatból álló sorozatot. A fő súlyt az erdélyi magyarok adataival való összehasonlításra fektette. Fontos mozzanata volt vizsgálatainak az Észak-Erdélyben lakó románok vércsoportviszonyának a tisztázása és az eredményeknek az anyaországbeli, valamint az erdélyi magyar eredményekkel való összehasonlítása. Emellett vércsoport-meghatározásokat végzett szászok, zsidók, rutének és cigányok között.

„Ki kell emelnem – írta Páter a *Népegészségügy* című folyóirat 1944-beli, XXV. évfolyam 5. számának 176-182. oldalain közölt beszámolójában –, hogy az erdélyi magyarok, székelyek és csángók vércsoportviszonyai semmiben sem különböznek az anyaországbeli magyarok vércsoportviszonyaitól. Ezzel szemben lényeges eltérést mutatnak a magyarok vércsoportviszonyaival szemben az erdélyi románok.” Páter a felmérés során a székelyek és csángók vizsgálatakor érdemben csak azokat tekintette, akik sem apai, sem anyai részről keveredést nem mutattak.

VÉRCSOPORT-MEGHATÁROZÁSOK ERDÉLYBEN

Nemzetiség	Esetek száma	Vércsoportok %-ban				Hirsfeld-index	Bernstein-féle gének %-ban			r+p+q	Streng-féle értékszám
		O	A	B	AB		r	p	q		
Magyar	3 040	29,4	41,2	19,6	9,8	1,73	54,2	30,0	16,0	100,2	43,8
Székely	3 320	28,5	39,2	21,0	11,3	1,56	63,3	29,6	17,7	100,6	43,9
Csángó	154	29,9	40,3	20,8	9,0	1,65	54,7	28,8	16,2	99,7	42,6
Szász	560	37,9	46,9	11,4	3,8	3,33	61,6	29,8	7,9	99,3	38,9
Román	4 445	33,5	43,7	15,9	6,9	2,22	57,9	29,7	12,2	99,8	41,3
Zsidó	1 677	32,9	40,7	19,1	7,3	1,82	57,4	28,0	14,2	99,6	40,1
Rutén	425	35,8	32,7	21,6	9,9	1,35	59,8	24,2	17,2	101,1	37,8
Tót	664	33,7	36,5	18,7	11,3	1,59	58,0	26,6	10,3	100,9	40,1
Cigány	767	30,9	21,1	39,4	8,6	0,62	55,6	16,1	27,9	99,6	34,6
Összesen:	15 052										

(Páter János I. sz. táblázata)

Páter János fenti táblázatán túl nem merülhet feledésbe alább közölt összehasonlító táblázata sem.

Magyarok

Az összehasonlító tábláról Páter János megállapította: a megvizsgált magyarok Nagy Magyar Alföldről származó kubikusok voltak, akik társadalmi helyzetük miatt idegen fajtákkal való keveredésnek nem voltak kitéve. A székelyek Háromszékből, Csíkból, Udvarhelyről, Gyimes-Középlokról valók voltak. Az erdélyi magyarok, tehát a székelyek és a csángók vizsgálati eredményei semmiben sem különböznek az anyaországi magyarok eredményeitől. Nyugodtan kimondhatjuk, hogy az anyaországi és az erdélyi magyarok: székelyek, csángók ugyanazon népességhez tartoznak! Páter vizsgálatainak az eredményeit III. táblázatán az addigi magyarországi vizsgálati eredményekhez viszonyítja. Látható abból: a trianoni kelet- és délkelet-magyarországi vizsgálati eredmények ugyanazok, mint Páter eredményei.

III. SZÁMÚ TÁBLÁZAT
VÉRCSPORT-MEGHATÁROZÁSOK ÖSSZEHASONLÍTÓ TÁBLÁZATA (eredetiből való másolat)

Szerző	Nemzetiség	Ésvek száma	Vércsportok %-ban				Hírsz. feld. index	Bernstein-féle genek %-ban			r+p+q	Stern-féle érték-szám
			O	A	B	AB		r	p	q		
Páter	magyar	3040	29,4	41,2	19,6	9,8	1,73	54,2	30	16	100,2	43,8
	székely	3320	28,5	39,2	21	11,3	1,56	53,3	29,6	17,7	100,6	43,9
	csángó	154	29,9	40,3	20,8	9	1,65	54,7	28,8	16,2	99,7	42,6
	össz. magyar	6514	28,9	40,2	20,4	10,5	1,58	53,7	29,8	16,9	100,4	44,1
Varnai, Weszeckzy, Csász, Nemter, Jenev, Mihely, Jenev, Rosztóczy, Köhlbacher, Schmidt	kelet-magyar	6469	29	40,4	21	9,6	1,63	53,9	29,3	16,7	99,9	43,4
Weszeckzy, Manuila, Ramneantu	déli-magyar	5636	28,3	40,6	20,5	10,6	1,64	53,2	30,1	17	100,3	44,6
Weszeckzy, Kiss, Porró és Gajzágó, Lénárt és Lajta, Holló és Lénárt, Zib, Molnár	Erdélyi	1654	23,6	44,5	19	13	1,79	48,5	34,3	17,3	100,3	49,4
Molnár összeállítás	Budapesti	18319	32,1	42,4	17,4	8	1,97	56,7	29,6	13,7	100	44,2
Páter	magyarok	32551	30,3	41,9	18,8	9	1,83	55,1	29,9	15	100	43,1
Manuila	szász	560	37,9	46,9	11,4	38	3,33	61,6	29,8	7,9	99,3	38,9
Schneider	szász	301	33,5	50,5	12	4	3,41	57,9	32,5	8,3	98,7	42,3
Horwang	Frankfurt a/M.	2066	41,5	43,3	10,8	4	3,2	64,4	27,6	8	100	36,4
	Németország	421810	39,2	43,2	12,8	4,8	2,72	62,5	27,9	9,2	99,6	37,5
Páter	erdélyi román	4445	33,5	43,7	13,9	6,9	2,22	57,9	29,7	12,2	99,8	41,3
	erdélyi kevert román	4062	33,5	43,1	16,4	7	2,29	57,9	29,4	12,5	99,8	41,6
	erdélyi tiszta román	383	33,4	49,9	10,7	60	3,7	57,8	33,6	8,7	100,1	43,8
Popovicin	erdélyi román	2376	36,6	40,9	14,5	8	2,2	60,5	28,5	12	101	39,8
Manuila	Reg., Bán, Erd., Mm.	1621	33,7	43,8	15,6	7,4	2,23	58,1	29,8	12,3	100,2	41,5
Popovicin	Regát	1278	33,5	41,2	19	6,3	1,88	52,9	27,5	13,6	99	39,6
L. és H. Hirszfild	szarb.	500	38	41,8	15,6	4,6	2,3	51,6	26,8	10,7	99,1	37,1
L. és H. Hirszfild	görög	500	38,2	41,6	16,2	4	2,26	61,8	26,2	10,7	98,7	36,4
L. és H. Hirszfild	bulgár	500	39	40,6	14,2	6,2	2,29	62,4	27,1	10,8	100,3	37,5
Páter	zsidó	1677	32,9	40,7	19,1	7,3	1,82	57,4	28	14,2	99,6	40,1
Manuila	máramarosi zsidó	211	26,1	38,8	19,8	15,3	1,54	51	32,4	19,5	102,9	48,7
Halber-Mydarski	lengyel zsidó	500	33,1	41,5	17,4	8	1,73	58	28,9	13,6	100,5	33,4
Páter	ruthén	425	35,8	32,7	21,6	9,9	1,35	59,8	24,2	17,2	101,2	37,8
Manuila	ruthén	400	18	39,2	22,5	20,3	1,39	42,4	36,4	24,4	103,2	56
Rubaschkin	kisortoz	340	27,3	40	24,1	8,6	1,48	52,3	28,4	18	98,7	43,1
Páter	tót	664	33,7	36,3	18,7	11,3	1,59	58	26,6	16,3	100,9	40,1
Manuila	tót	461	44,7	31,3	15,8	8,2	1,65	66,9	22,3	12,8	101,9	33,1
Páter	cigány	767	30,9	21,1	39,4	8,6	0,62	55,6	16,1	27,9	99,6	34,6
Vezár és Weszeckzy	cigány	385	34,2	21,1	38,9	5,8	0,6	58,4	14,5	25,6	98,5	31,6
L. és H. Hirszfild	hindu	1000	31,3	19	41,2	8,5	0,55	56	14,9	29,1	100	34

(Páter János; a Népegészségügy c. lapból, 1944.)

Szászok

A megvizsgáltak Beszterce-Naszód és Maros-Torda megyeiek, ahova több száz évvel ezelőtt telepítették őket a Rajna vidékéről, és most is többé-kevésbé zárt településben élnek nemzetiségi életüket. Az eredményekből világossá válik, hogy a környező magyarokkal, románokkal nemigen keveredtek és szerológiai is megtartották német sajátságait.

Románok

Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód, Maros-Torda és Kolozs megye románjai estek át a vizsgálaton. *Az Erdélyben, a sík vidéken élő románok nagyobb szabású keveredést mutatnak a velük együtt élő magyarokkal, ami Maros-Torda és Beszterce-Naszód megye egyes községeiben eléri a 20%-ot.* A hegyek eldugott völgyeiben élő románok nem keveredtek, és jobban megőrizték fajtajellegüket. A 4062 fős vizsgálatsorozatban a jelzett megyék keveredett románjai szerepelnek. Maros-Torda és Beszterce-Naszód megyében Déda, Sajófelsősebes, Nagysajó és Kissajó nem keveredett románjainak a vizsgálata érdekes különbségeket mutat az előbbiekkal szemben. Ezt Erdély egyes községeiben Manuila és Popovicu is észlelte. Az ilyen jelenségeket ők, csakúgy mint Streng*, a belterjes szaporodás számlájára írták. A vérsajátságoknak a Mendel-törvények szerinti öröklődése azonban arra mutat, hogy egyes populációk elszigetelt községeinek hasonló viselkedése az ősi sajátság megerősödését és a népek közötti keveredésből való kiesését jelenti. Az eredmények azt mutatják, hogy az erdélyi hegyi románok genetikailag kevésbé kevertek, mint a Regát-beliek, akiknek szlávokkal, bolgárokkal, kunokkal, besenyőkkel való erős keveredése miatt más a „vérsajátságuk”, mint a Kárpátokon belül élőknek.

Zsidók

A vizsgálatra az egész országból jöttek össze. Eredményeik, összevetve a Máramarosban élt és a lengyelországi zsidók eredményeivel: követhető bevándorlásuk útja.

Rutének

Kárpátaljaiakat és Bereg megyeieket vizsgált Manuila; munkája során nagy AB-gyakoriságot mutatott ki.

* Streng táblázatát lásd a 38. oldalon

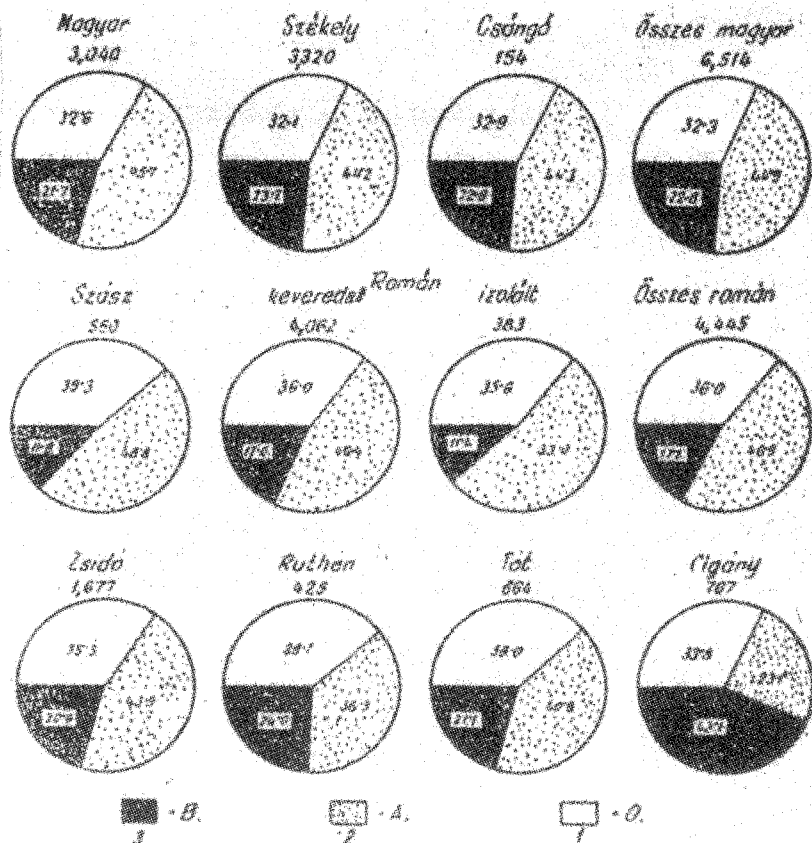
Szlovákok

A megvizsgált szlovákok (akkori nevezetükkel: tótok) Békés megyeiek, ahol odatele-
pítésük óta háborítatlanul élik nemzeti közösségi életüket. Csak azokat vizsgálta, akik
tótoknak vallották magukat.

Cigányok

Beszterce-Naszód és Maros-Torda megye cigányai vizsgáltattak meg. Vércsoport-
gyakoriságaik összehasonlítva Verzár cigányainak és Hírszfeld hinduinak az eredmé-
nyével – alig mutattak különbséget.

A STRENG-FÉLE VÉRGENEÓGRÁFIA
A DOMINÁNS A, B ÉS RECESSZÍV O JELLEG GYAKORISÁGA RELATÍV %-BAN
(A kör fölötti szám a vizsgáltak száma – eredetiről való másolat)

(1944)

Páter János 1944-beli tanulmányát az alábbi összefoglalással fejezte be:

„1. Az Erdélyben végzett vércsoport-meghatározásaim azt bizonyítják, hogy az erdélyi székelyek és csángók fajilag semmiben sem különböznek az anyaországi magyaroktól.

2. Úgy a székelyek, mint a csángók vércsoportviszonyai lényegesen különböznek az észak-erdélyi románokétól.

3. Az észak-erdélyi szászok vércsoport-meghatározásainak értékei ma is meg-egyeznek a németországi vércsoport-meghatározások értékeivel.

4. Az említetteken kívül a románok, zsidók, rutének, tótok és cigányok vércsoport-meghatározásainak eredményei is bizonyítják a vércsoport-meghatározások fajbiológiai fontosságát és értékét.”

MALÁN MIHÁLY ÚJABB – 1960-BELI – ERDÉLYI²¹ VIZSGÁLATAI

Malán Mihály, a debreceni egyetem egykori antropológus professzora „Die Blutgruppen in Siebenburgen” című tanulmányában számolt be az ISA (Nemzetközi Tudományos Antropológus) Kongresszuson, Tervuerenben 1960-ban elhangzott előadásáról, melynek 22 500 erdélyi magyar és 15 629 erdélyi román vércsoportviszonya volt a témája. A százalékos megoszlásból kitűnik, hogy a magyarságban sok a B jelleg, ugyanakkor viszonylag kevés benne a O jelleg.

Jegenye községben (kisközség Kolozs megyében, 1910-ben 558 tiszta magyar lakossal) a B jelleg meghaladta a 25%-ot, Józseffalván elérte a 28%-ot, legalacsonyabb Pálfalván: – éppen mint az európai átlag – 12%. A megvizsgáltak közt mindössze egyetlen esetben érte el az összesség 34,86%-át, méghozzá Szentegyházon, míg Jegenyén a legalacsonyabb volt, ott mindössze 12,25%-al volt képviselve.

Az A a megvizsgáltak felében sem volt jelen. Az AB viszont Jegenyén 24,68%-kal a legdominánsabb, legalacsonyabb a kevert lakosságú Szentegyháza községben 5,34%-al.

A románoknál az oláhhomorogi O akkoriban 40,30%-kal a legmagasabb, míg a kevert lakosságú Újradnán a legalacsonyabb, mindössze 25%-al. A B igen magas százalékarányban van jelen. Maroskapolcán 20%, Kalotaszegen és Maros-Torda vármegyében 17,59%, mutatva a keveredés mértékét. Az A Újradnán 60,20%, ott a legmagasabb; Oláhhomorogon 5.1%.

Az AB jelenléte az erdélyi románoknál Ramneantu vizsgálatai alapján hihetetlenül magas Háromszék vármegyében, ahol 15,85%-ot mutat ki, ugyanő Kolozs vármegyében mutat 10,67%-ot és Krassó-Szörény megyében 9,95%-ot. A többi román szerző adatai sehol sem közelítik meg Ramneantu eredményeit, az AB viszont 8%-os átlagot sem ér el, s ez mintha kétségesse tenné Ramneantu eredményeinek a megbízhatóságát.

AZ ERDÉLYI MAGYAROK (SZÉKELYEK) VÉRC SOPORTJAI (eredetiből való másolat)

Esetek száma	A vizsgálat helye	AB	A	B	O %	p	q	r	Vizsgáló	Időpont
172	Tordaszentlászló ¹	13,94	48,83	18,62	18,60	38,99	17,88	43,13	Popoviciu-Birau	1936
555	Jegenye	24,86	37,48	25,41	12,25	37,08	27,92	35,00	Csik-Kállay	1943
208	Magyarlóna ¹	11,22	48,63	17,06	23,10	36,63	15,31	48,06	Popoviciu-Birau	1936
3189	Komitat Csik ²	10,72	49,04	15,74	24,49	36,42	14,10	49,49	Ramneantu	1935
3863	Kalotaszeg	9,94	46,54	24,31	19,21	35,56	20,58	43,82	Csik-Kállay	1943
412	Magyarkiskapus ¹	9,79	48,63	15,87	25,70	35,52	13,78	50,70	Popoviciu-Birau	1936
2820	Komitat Háromszék ²	11,99	46,74	16,24	25,04	35,22	14,75	50,04	Ramneantu	1935
4591	Komitat Udvarhely ²	8,60	46,92	18,62	25,86	33,88	15,27	50,85	Ramneantu	1935
535	Nagyszalonta	9,09	47,17	15,95	27,80	33,86	13,42	52,73	Popoviciu-Birau	1936
1116	Hadikfalva	5,91	47,22	18,28	28,58	32,60	14,00	53,40	Malán	1940
1318	Komitat Maros ²	10,62	42,49	19,27	27,62	31,35	16,10	52,55	Ramneantu	1935
688	Siebenbürgen ³	11,19	40,85	20,20	27,76	30,44	16,87	52,69	Manuila	1923
1067	Szentegyházás	5,34	44,61	15,18	34,86	29,71	11,25	59,04	Malán	1942
717	Szék	11,72	37,79	20,36	30,13	28,40	16,70	54,84	Molnár	1940
274	Pálfalva	7,30	52,19	12,04	28,47	36,40	10,24	53,36	Malán	1943
689	Csiktaplóca	7,84	42,96	20,03	29,17	30,40	15,60	54,00	Malán	1943
274	Józseffalva	6,70	45,93	27,99	19,38	34,10	22,00	43,90	Malán	1943

Malán: Die Blutgruppen in Siebenbürgen tanulmányának 10. oldaláról

¹ Az AB, B, A és O százalékos értékeit magam számoltam, mert a szerző csak a génértékeket adta

² Az értékeket Ramneantu cikke alapján adtam. Megjelent a Rassenphysiologie und Revue de Transsylvanie folyóiratban

³ p, q és r értékek a Wellisch /Ztr. f. Rassenkunde VIII 33. cikkéből

Esetek száma	A vizsgálat helye	AB	A	B	O	p	q	r	Vizsgáló	Időpont
704	Ujradna	6,40	60,20	8,40	25,00	42,30	7,70	50,00	Ramneantu	1937
397	Felsővidra ¹	5,36	54,86	8,66	31,32	36,87	7,27	55,96	Popoviciu-Birau	1936
924	Aranyosköz	4,98	52,81	14,72	27,49	36,10	11,50	52,40	Papilian-Velluda	1941
1224	Kom. Háromszék	15,85	43,06	12,42	28,68	33,52	12,93	53,55	Ramneantu-David	1933
188	Isztolna ¹	4,82	49,43	9,55	36,20	32,37	7,47	60,17	Popoviciu-Birau	1936
191	Magyarlóna ¹	4,89	48,24	10,18	36,70	31,58	7,89	60,58	Popoviciu-Birau	1936
760	Dragus ²	7,77	41,57	13,02	37,63	28,24	10,41	61,34	Dumitrescu	1934
2098	K. Maros, Udvarhely	7,48	44,95	17,59	29,98	31,42	13,83	54,76	Ramneantu-David	1935
1228	Kom. Kolozs	10,67	43,32	13,92	32,08	31,18	12,18	36,64	Ramneantu-David	1935
505	Hideghavas ¹	5,11	46,85	10,84	37,20	30,69	8,32	60,99	Popoviciu-Birau	1936
985	Krassó-Szörény	9,95	42,84	15,43	31,78	30,60	13,00	36,40	Ramneantu	1937
1521	Bánát	7,40	43,30	15,50	33,70	29,80	12,30	58,10	Manuila	1924
370	Alsódombró ¹	7,68	41,18	17,44	33,70	28,48	13,46	58,05	Popoviciu-Birau	1936
2372	Siebenbürgen ³	7,97	40,93	14,54	36,55	28,05	11,50	60,46	Popoviciu	1924
200	Magyarkiskapus ¹	5,88	42,07	14,06	37,99	27,84	10,51	61,64	Popoviciu-Birau	1936
212	Gyerőfalva ¹	6,27	41,19	15,24	37,30	27,52	11,41	61,07	Popoviciu-Birau	1936
536	Kom. Csik	6,72	39,92	16,23	37,13	26,90	12,17	60,93	Ramneantu-David	1935
149	Maroskapronca ¹	7,27	35,25	20,00	37,48	24,06	14,62	61,22	Popoviciu-Birau	1936
341	Oláhomoróg ¹	6,15	35,13	18,42	40,30	23,37	13,15	63,48	Popoviciu-Birau	1936
724	Kalotaszeg	5,80	37,85	19,51	36,74	22,52	16,87	60,61	Csik-Kállay	1943

Malán: Die Blutgruppen in Siebenbürgen 11. oldal

¹ A vércsoportok százalékait magam számoltam, mivel a szerzők csak a génértékeket adták

² A génértékeket magam számoltam, mivel a rendelkezésemre álló írásokban csak a vércsoportok százalécai szerepelnek

³ Kénytelen voltam a génértékeket magam kiszámítani, mivel a szerző nem adta. Sok helyen ez szerepel: 28,5; 12,5 és 60,5. Az ilyen érték hibás, mert $p + q + r = 101$, ami szükségszerűen csak 100 lehet

**A MALÁN MIHÁLY KÉT TÁBLÁZATÁN KÖZÖLT VÉRCSOPORTADATOK
SZÁMTANI KÖZÉPARÁNYOSAI**

	O	A	B	AB
Székelyek	25,04	46,02	17,83	10,11
Románok	34,96	44,35	14,34	6,35

Következtessünk ezekből a számokból! Ha az AB, amint azt hivatalosan feltételezik, valóban az A és B hibridje volna, akkor az A+B függvénye kell legyen. Összeadva a Romániához csatolt magyarok A+B jelenlétének a százalékait 64,85%-ot kapunk, amiből az AB jelleg 10,11%-ban van jelen. Ugyanígy összeadva a románok AB összegét, 58,69%-ot kapunk, mindössze 6,35%-os AB-t kapunk, pedig a számok törvényszerűsége alapján 9,39% AB-nek kellene lenni! Vagy a magyarok AB vérenek magas százalékos örökítésére más magyarázatot kell keresnünk? Munkám folytatónak ezt javaslom...

A KÁRPÁT-MEDENCE VÉRCSOPORTADATAI

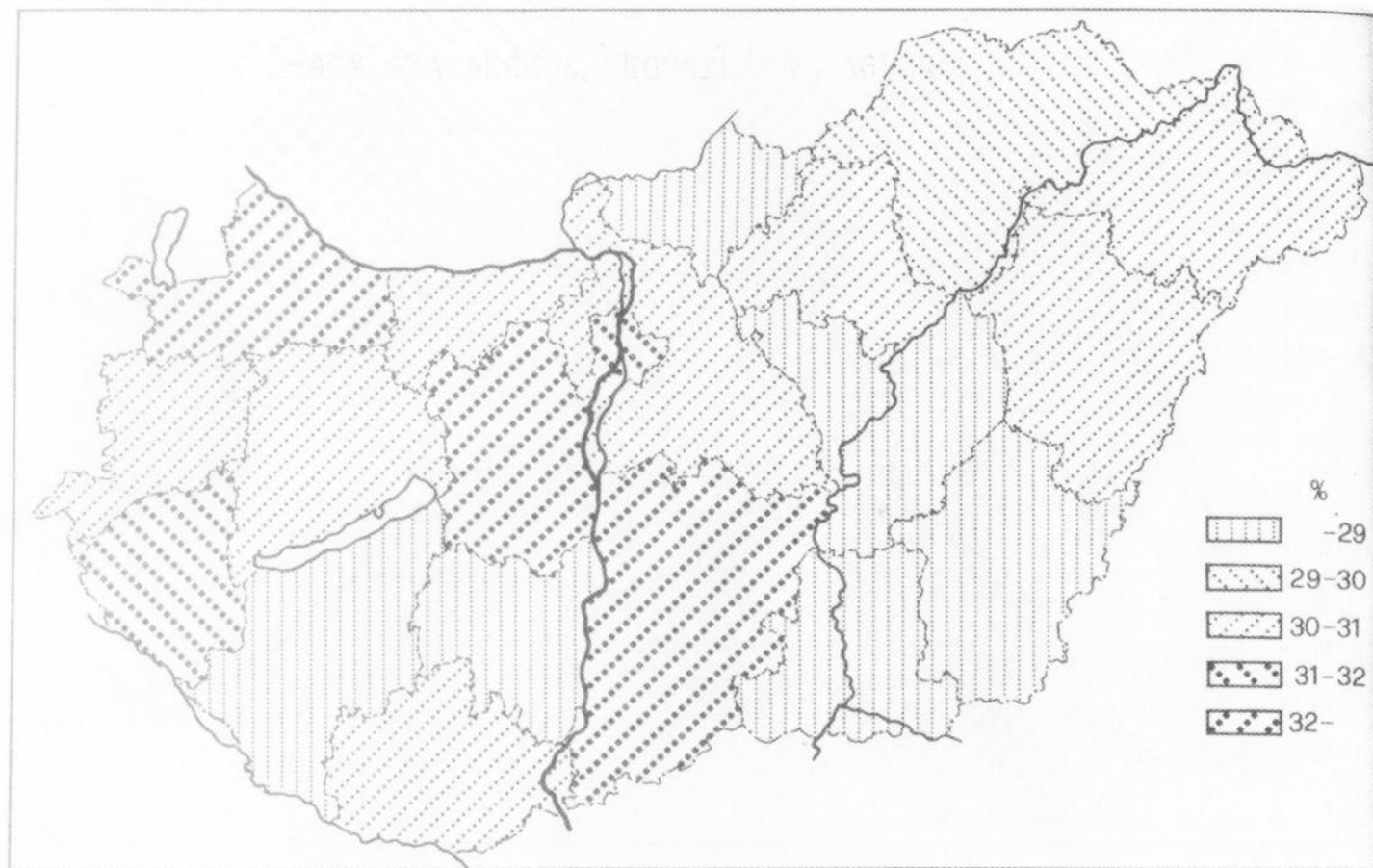
Szerző	Nemzetiség	Esetek	O	A	B	AB	Idő
Manuila, Péter	tótok (szlovákok)	1125	39,70	34,00	17,70	9,10	1944
Péter	rutének	664	35,80	32,70	21,60	9,30	1944
Rubaschkia	kisoroszek	340	27,80	40,00	24,10	8,60	?
Verzár + társai	kelet-magyarok	6469	29,00	40,40	21,00	9,60	1924
Jeney + társai	dél-magyarok	5636	28,80	40,60	20,50	10,60	1924
Weseczky + társai	erdélyiek	1654	23,50	44,50	19,00	13,00	1924
Péter	székelyek	3820	28,50	39,20	21,00	11,30	1944
Péter	csángók	154	29,90	40,30	20,80	9,00	1944
Gáspár	alföldi magyarok	1000	27,80	40,80	20,20	11,20	1932
Péter	erdélyi szászok	580	37,90	46,90	11,40	3,80	1944
Manuila	erdélyi szászok	1521	33,50	50,50	12,00	4,00	1928
Péter	erdélyi tiszta románok	388	33,40	49,90	10,70	6,00	1944
Péter	erdélyi kevert románok	4062	33,50	43,10	16,40	7,00	1944
Hirszföld	szerbek	500	38,00	41,80	15,60	4,60	1919
Simonovic	szlovének	616	36,85	42,05	15,26	5,84	1953
Simonovic	horvátok	2060	34,08	41,84	17,72	6,36	1953

AZ ERDÉLYBE TELEPÍTETT SZÁSZOK ÉS MÁSUTT ÉLŐ NÉMETEK ADATAI

Péter	erdélyi szászok	580	37,90	46,90	11,40	3,80	1944
Schneider	frankfurti németek	840	41,60	43,80	10,80	4,00	1942
Hornung	Németország	421.810	39,20	43,20	12,80	4,80	1940

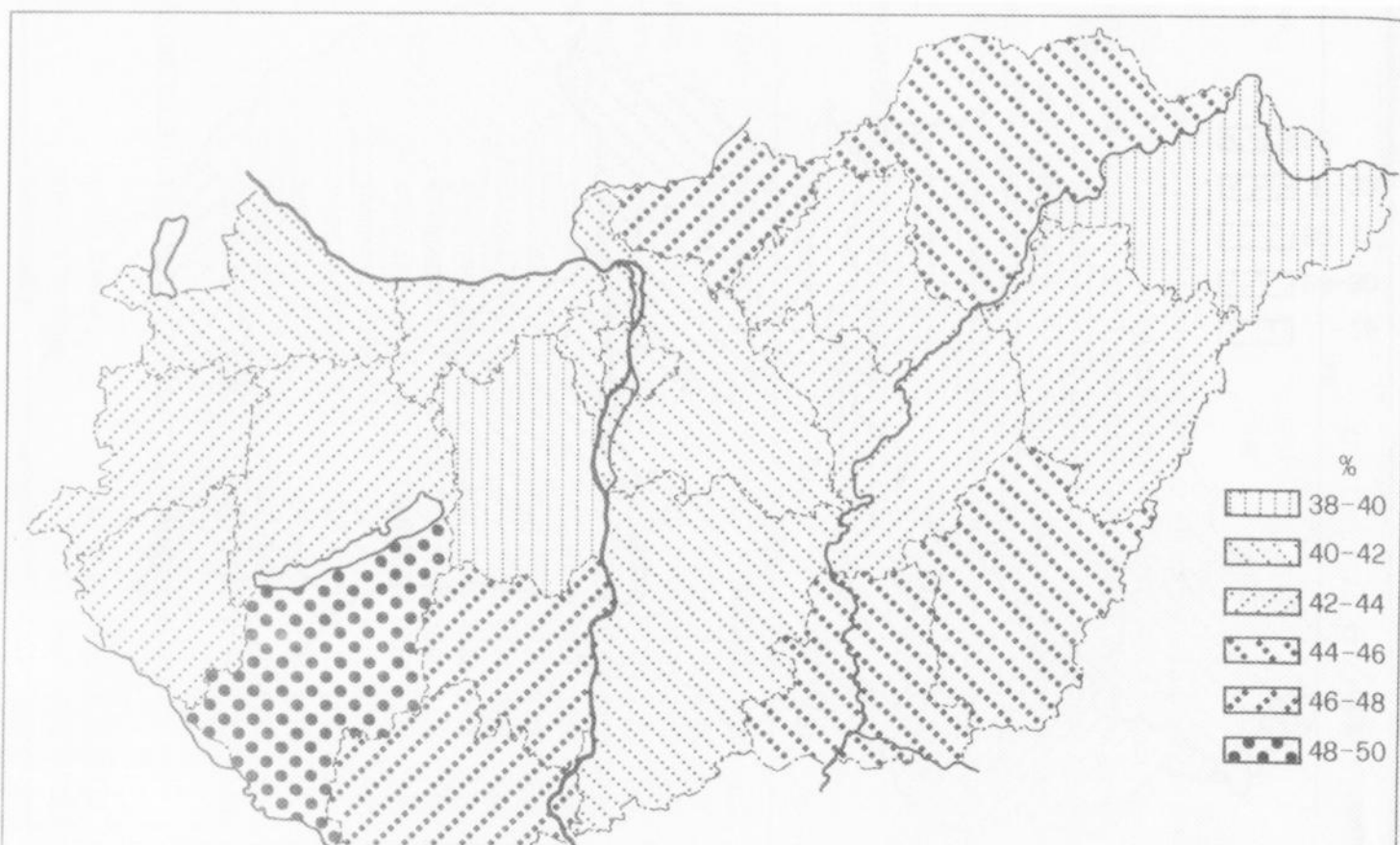
Péter III. táblázatának adataival

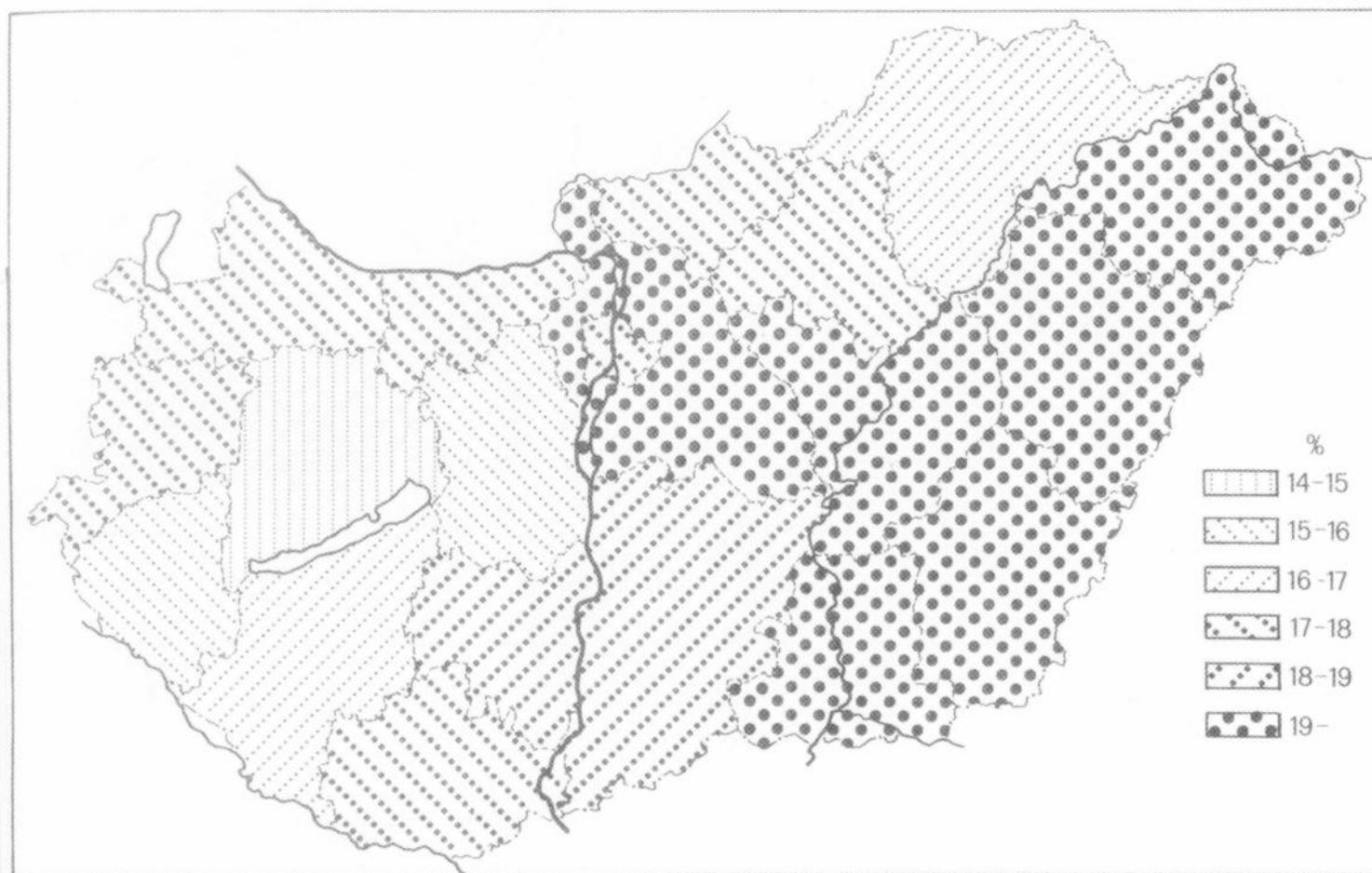

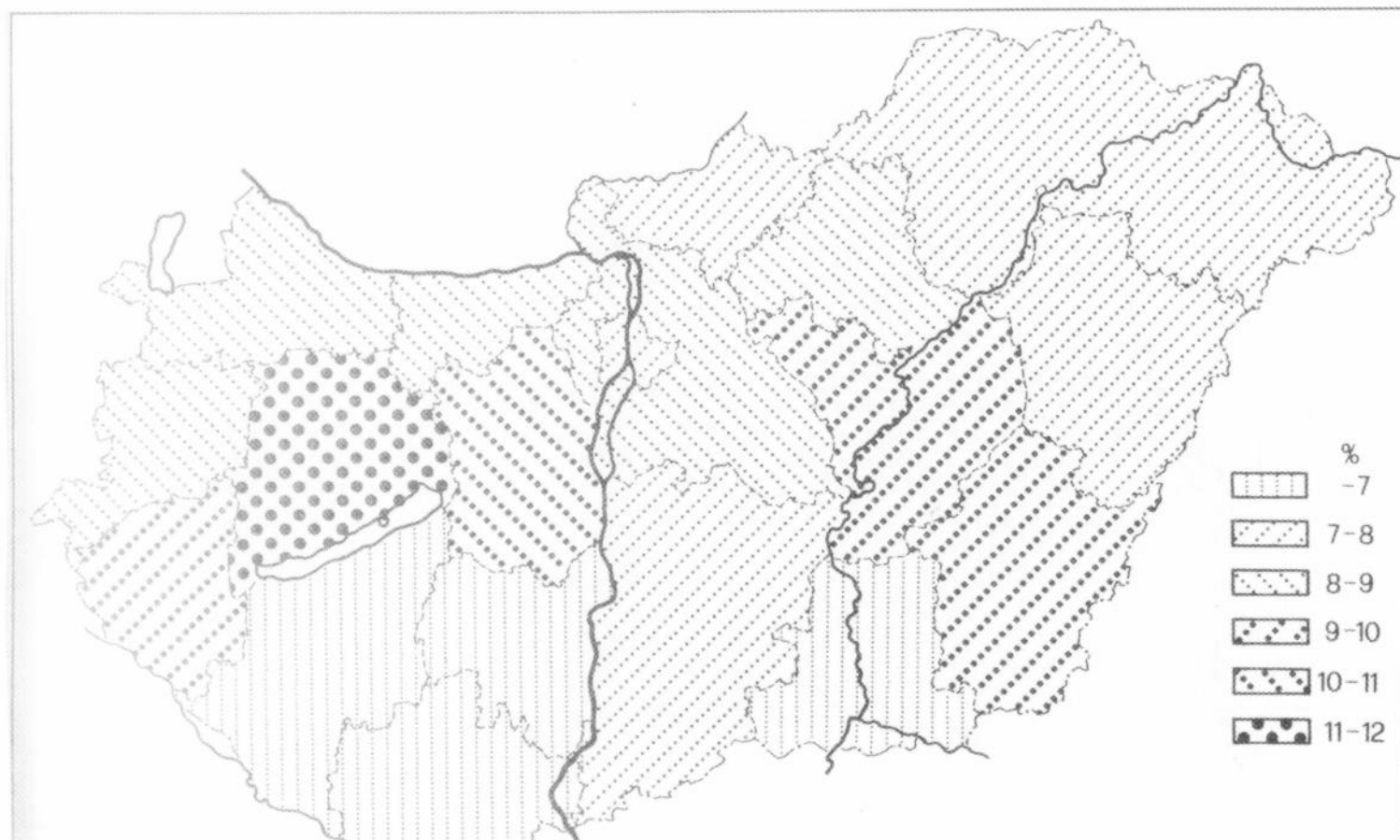
(R. Backhaus adatai)

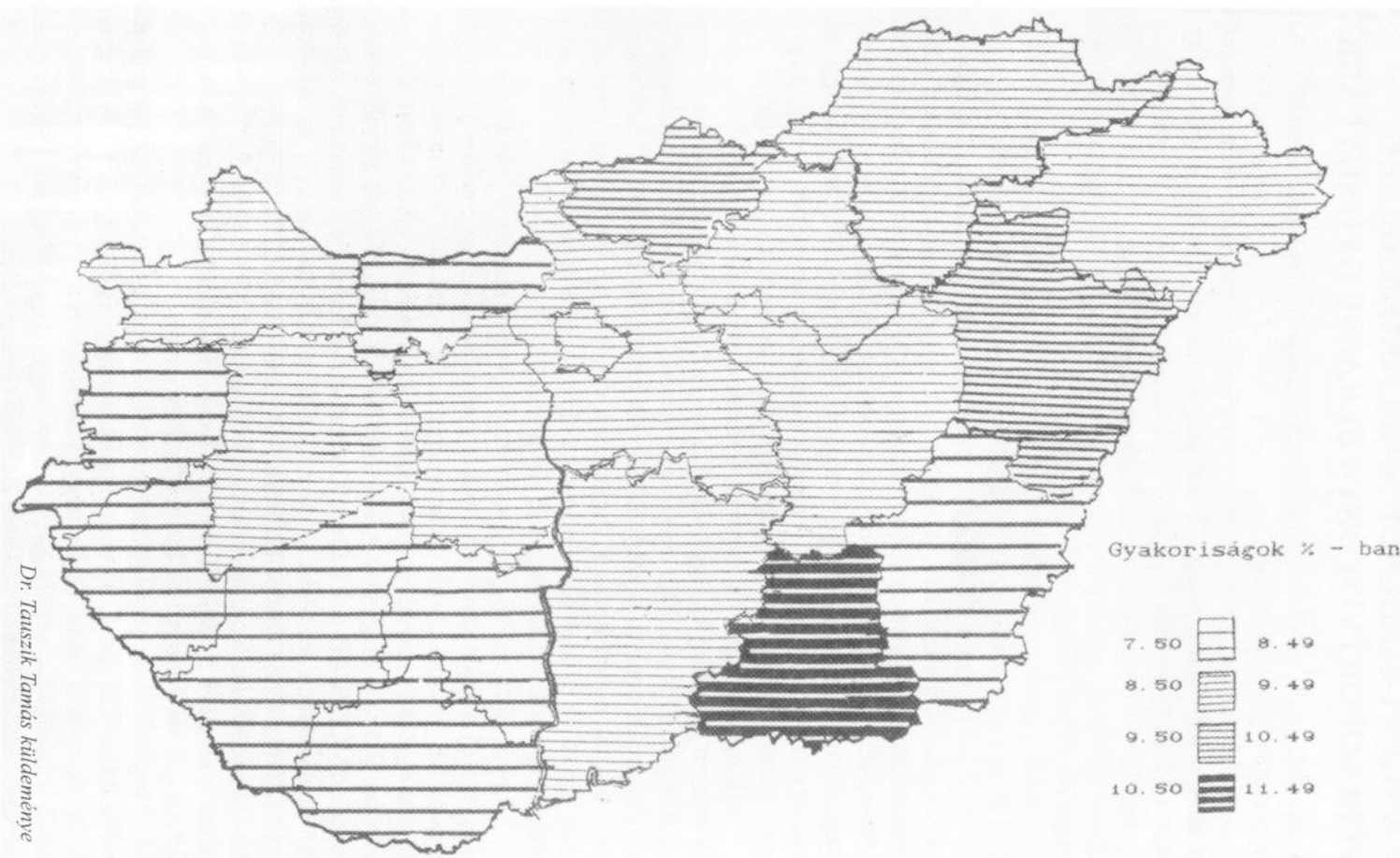
AZ A ALLÉL SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA MAGYARORSZÁGON

AZ AB GENOTÍPUS SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA MAGYARORSZÁGON

A KÁRPÁT-MEDENCE MAI LAKÓINAK ABO-VÉRCSOPORTVISZONYA BÉKÁSSY GYÖNGYI ÁBRÁJÁN

A németek „faji” felsőbbrendűségük téveszméje idején megkísérelték az ABO vércsoportot is igazolásukra felhasználni. De csak az A-val és B-vel: az A és B százalékos eredményeinek a számát egy egyenes vonal egy pontjából kiindulva, jobb oldalra az A, a bal oldalra pedig a B számjegyeinek megfelelően keresztbe egy vonalat húztak, a két vonal közt lévő távolság középpontjába téve a vizsgált nemzet helyét. Így kerültek ők „felsőbbrendűként” a sorrendvonal A élére, míg az általuk ugyancsak „alsóbbrendűnek” minősített népek a vonal B végére. Mi magyarok a többi nem indogermán népek alsóbbrendű csoportjába.

Békássy Gyöngyi matematikus, tanárnő a Magyar Turáni Társaság 1934. évi márciusi ülésén szállt vitába ezzel a „felsőbbrendűséget” mohón igazolni igyekvő tévedéssel. Ha valaki valamit az ABO vércsoporttal kíván bizonyítani, az elfogadható eredményt csak akkor adhat, ha legalább három tagját viszonyítja egymáshoz. Az ABO vércsoport három jellegének a viszonyba állítása is jó eredményt ad, ahogy azt Páter János a Streng-féle vércsoport ábráival jelezte nekünk. Békássy Gyöngyi bemutatta ennek a diagramábráját, annak mind a négy tagjával. Egy központból kiindulva négy eredőt rajzolt, az eredőkre egy-egy nép vércsoportadatainak megfelelően egy-egy négyzetet rajzolt, aminek a mértani központjába helyezte a népcsoport viszonyhelyét.²²

A közelmúltban a matematika, a számítógép és a statisztika módszerei behatoltak minden tudományág fegyvertárába, még az olyan tudományokéba is, amelyeknek egzaktságuknál fogva ilyen mankókra nincsen szükségük. Kezdetől fogva ismeretes, hogy az örökléstanban és származástanban nem nélkülözhetjük a statisztikát, de akik nem vagyunk matematikusok, hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy minden népesség adott génjeinek és adott fenotípusának valóságos és állandó sűrűsége van, amelyet éppen a matematika sajátossága fed el előttünk!²³

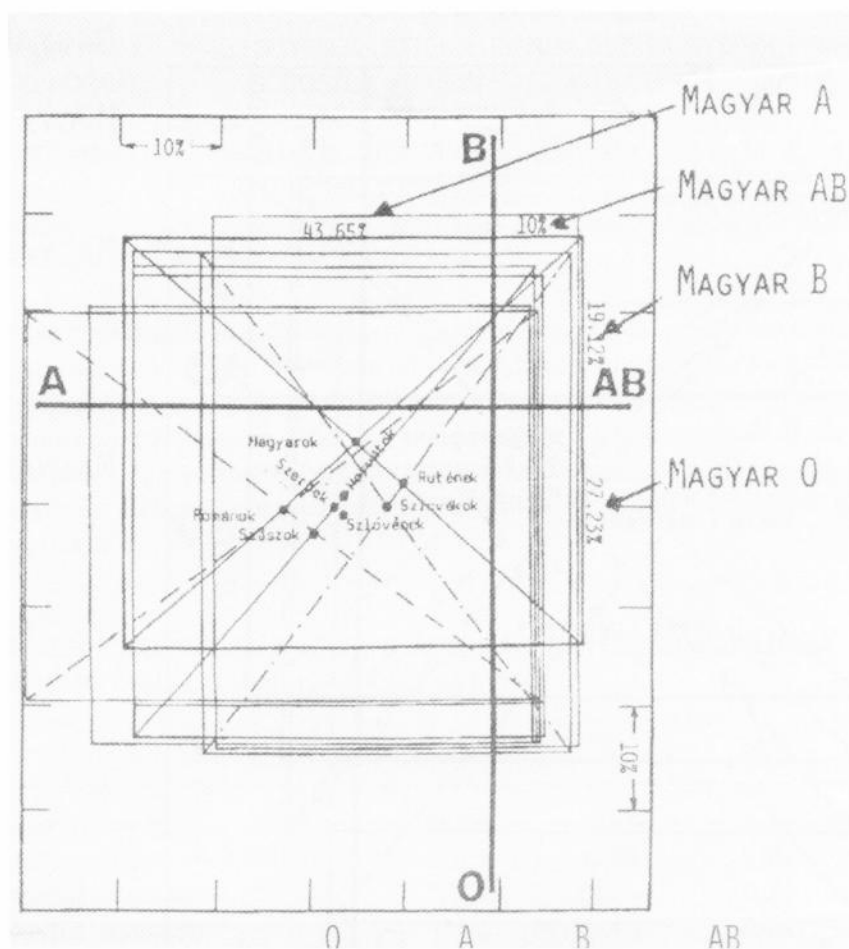
Amennyiben az AB jelleg számarányát vagy százalékos jelenlétét az örökléstan egyensúly alapján számítjuk, sokkal gyakrabban lesz az eredmény káros, mint előnyös az AB jellegre. Ennek dacára mégis a matematikához kell fordulnunk.

A rendelkezésemre álló 830 000 európai adatait külön-külön és együttesen arányba állítva a magyarok AB öröklésének a százalékával, a többi európai „halmazában” 9,27% AB-nek kellene kimutathatóvá lenni, ha a magyarok AB-öröklésével egyensúlyban lennének – de csak 5,62% AB-jük van. Ha az AB-öröklésünk egyensúlyban lenne Európa lakóiéval, a nyugat-európaiaknak a 3,01% helyett 6,73% AB-jüknek kellene lenni, az észak-európaiaknak 6,83% helyett 9,85%, a dél-európaiaknak a meglévő 5,56% helyett 9,88%-nak. Hasonlóan a kelet-európaiaknak 7,10%-nyi AB-jük van, holott 10,64%-nak kellene lenni!

Meg kell említenem egy általam vizsgált nyolcgyermekes magyar család vércsoportöröklését: az apa A, az édesanya B: van négy B és négy AB jellegű gyermekük. Ez így nem sokat mond. De ha arányba hozzuk őket a nyugat-európaiak B és AB adatainak a számával – amiből kitűnik, hogy ennyi B és AB-je csak 130 nyugat-európainak van – akkor elő kell vennünk Békássy Gyöngyi ábráját...

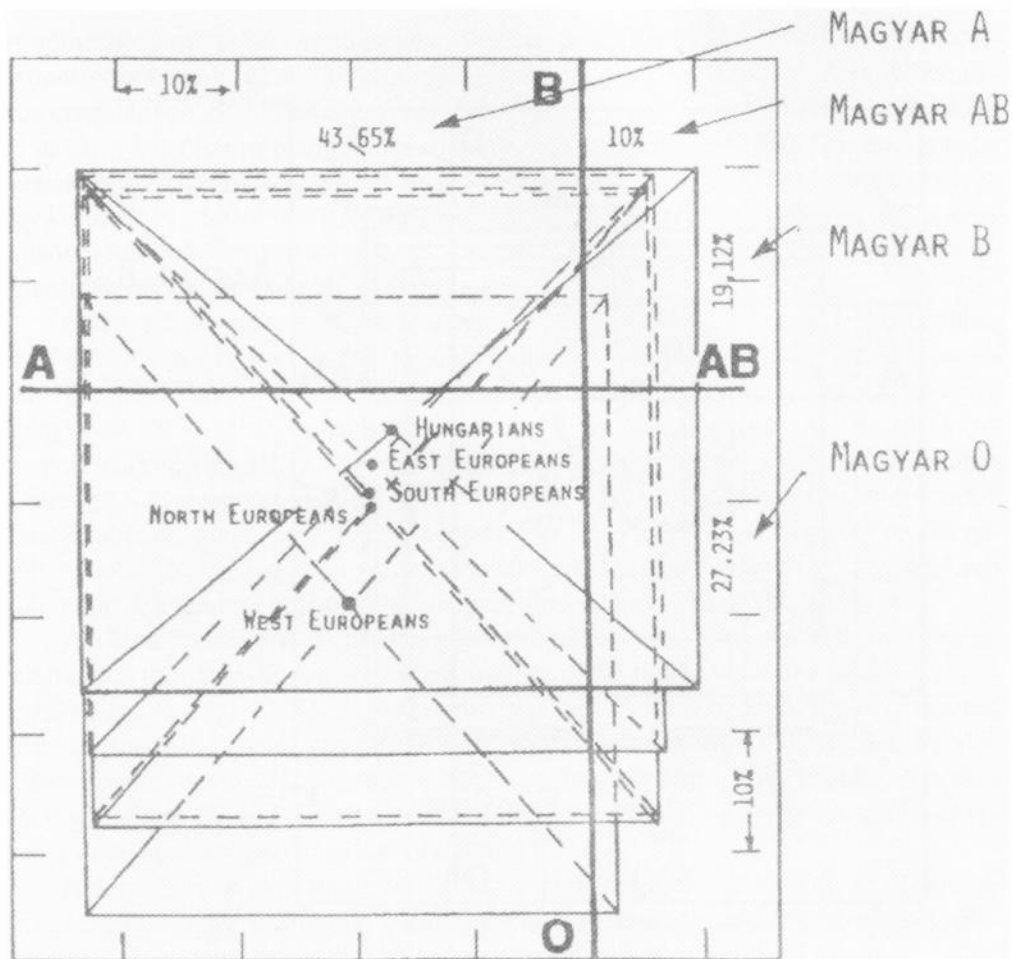
A KÁRPÁT-MEDENCE LAKÓINAK A VÉRCSOPORTVISZONYAI BÉKÁSSY GYÖNGYI ÁBRÁJÁN
(eredetiből való másolat)

Ez az ábra jól mutatja a fajtabeli különbségeket és a szlávok vérrokonságát. Az ábrához használt adatok Péter III. táblázatából valók:

	O	A	B	AB
Erdélyi szászok	37,90	46,90	11,40	3,80
Szerbek	38,00	41,80	15,60	4,60
Szlovének	36,85	42,05	15,26	6,00
Szlovákok	39,70	34,00	17,70	9,10
Rutének	35,80	32,70	21,60	9,90
Erdélyi románok	33,40	49,90	10,70	6,00
Horvátok	34,08	41,84	17,72	6,36
Magyarok	27,23	43,65	19,12	10,00

Magyarok, kelet-európaiak, dél-európaiak, észak-európaiak és nyugat-európaiak

AZ IMÉNT KÖZÖLT, BÉKÁSSY ÁBRÁJÁHOZ HASZNÁLT ADATOK ÉS AZ ÉRINTETT NEMZETEK
(830.000 ÉSZAK-KELET-NYUGAT-DÉL-EURÓPAI ÉS 62.124 MAGYAR) ABO-VÉRCSOPORTADATAI

	ESETEK SZÁMA	O	A	B	AB
NYUGAT-EURÓPAIAK	562 785	45,95	42,53	8,51	3,1
ÉSZAK-EURÓPAIAK	12 000	35,90	39,36	16,71	8,03
KELET-EURÓPAIAK	249 889	32,05	40,98	19,86	7,11
DÉL-EURÓPAIAK	5 000	37,53	40,60	16,64	5,10
MAGYAROK	61 124	27,23	43,65	19,12	10,00

A SZEREPELTETETT NEMZETEK

NYUGAT-EURÓPAIAK:	SKÓTOK, FRANCIÁK, NÉMETEK, SVÁJCIAK, BASZKOK, SPANYOLOK
ÉSZAK-EURÓPAIAK:	LENGYELEK, LETTEK, LITVÁNOK, ÉSZTEK, SVÉDEK, FINNEK
KELET-EURÓPAIAK:	KISOROSZOK, FEHÉROROSZOK, UKRÁNOK, ROMÁNOK, NAGY-OROSZOK
DÉL-EURÓPAIAK:	ALBÁNOK, BOLGÁROK, GÖRÖGÖK, HORVÁTOK, SZERBEK, SZLOVÉNEK, TÖRÖKÖK
MAGYAROK:	ERDÉLYBŐL, DÉLVIDÉKRŐL, KÁRPÁTALJÁRÓL, FELVIDÉKRŐL ÉS A MAI MAGYARORSZÁGRÓL

Bőségesen közöltem adatokat arról, hogy mi magyarok az AB-t sokkal nagyobb arányban örökítjük, mint azt génjeink egyensúlyából várni lehetne. Vonjuk le a végkövetkeztetést Békássy diagramjából: a 830 000 európai ABO-adatainak az ott közölt számtani középárányosai és a 61 000 magyar ABO-adataiból rajzolt ábrák mértani központjaiban lévő viszonyhelyek félreérthetetlenül mutatják a magyarság különleges helyét az európai népcsaládban. Mutatja a földrész többi nációival szembeni „másságunkat”...

AZ ABO-VÉRCSOPORTOK SZÁZALÉKOS GYAKORISÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA
T. D. STEWART TÁBLÁZATÁNAK 12 NÉPCSOPORTJÁVAL

	O	A	B	AB
toba indiánok (Argentina)	98,5%	1,5%	0,0%	0,0%
navajo indiánok (Mexiko)	77,7%	22,3%	0,0%	0,0%
blood indiánok (Montana)	17,4%	81,2%	0,0%	1,4%
aboriginek (Dél-Ausztrália)	42,6%	57,4%	0,0%	0,0%
melanesiaiak (Új-Guinea)	37,6%	44,4%	13,2%	4,8%
szíamiak (Bangkok)	37,1%	17,8%	35,2%	9,9%
ázsiai indiánok (Bengal)	32,5%	20,0%	39,4%	8,1%
ukránok (Krakkóból)	36,4%	38,4%	21,6%	3,6%
németek (Danzigból)	33,1%	41,6%	18,0%	7,3%
németek (Berlinből)	36,5%	42,5%	14,5%	6,5%
olaszok (Sziciliából)	45,9%	33,4%	17,3%	3,4%
angolok (Londonból)	47,9%	42,4%	8,3%	1,4%
magyarok (Magyarországról)	27,23%	43,65%	19,12%	10,0%

Európa 24 nemzetének ABO vércsoportadataiból látható egyedi helyzetünk az európai népek családjában. A fenti 12 népességgel történt összehasonlításunk – ahogy én látom – ezt már nagyobb mértékben mutatja.

A B és az AB vércsoportunk együtt az ABO vércsoport 30%-át jelenti!

Velünk ellentétben az amerikai kontinens indiánjaiban és Dél-Ausztrália bennszülötteiben hiányzik a B és az AB, és mindkét náció kihalóban van.

Nem tartom kizárhatónak, hogy túlélésünk magyarázata éppen a B + AB magas, 30%-os jelenlétében volna keresendő.

KISZELY ISTVÁN B GÉNJEINKRE FIGYEL FEL

Kiszely István A Föld népei című műve első kötetének a 418. oldaláról idézem: „A magyarságnál a B gén és ennek következtében a B vércsoport nagyobb gyakoriságban fordul elő, mint az európai népeknél általában. Kevesebb viszont az O és az A vércsoportba tartozók száma.

Vidékek szerint az országos átlagtól kisebb-nagyobb eltérést találunk. Endogámiában élő népcsoportoknál jellegzetesebb a vércsoportmegoszlás. Ilyen falvakban többnyire nagyobb százalékban szerepel a B és az AB vércsoport (Mezőkövesd, Németi, Kéménd, Tápé), olykor viszont az A jelleg a pregnánsabb (Kapuvár-Garta). Az átlagértékekhez legközelebb az ország középső részén élő népcsoportok állnak (jászok, kunok, Duna-Tisza mentiek, Kelet- és Dél-Dunántúl magyarjai). Az északkeleti és észak-dunántúli peremmagyarság keveredett a szomszéd népekkel, a palócok azonban csaknem teljesen megőrizték ősi jellegüket, erre vall vércsoportjuk is.”²⁴

ROKON (?) NÉPEK VÉRCSOPORTJAI

Szerző	Nemzetiség	Vizsgáltak	Megoszlása %-ban				IDŐ
			O	A	B	AB	
Bunak	baskír	4051	29,60	34,90	28,00	7,05	1976
Bunak	csuvas	3529	30,30	29,20	33,50	7,00	1976
Kajanoja	finn	?	34,91	44,12	13,99	6,96	1972
Bunak	volgai finn, mari	594	33,00	24,00	34,80	8,20	1976
Bunak	volgai finn, mordovin	403	28,00	37,00	23,60	11,40	1976
Bunak	volgai ersa-mordovin	522	34,70	29,30	26,00	10,00	1976
Bunak	balti finn, karel	931	38,80	29,80	26,80	4,60	1976
Bunak	komi zürjén	2549	34,90	29,40	27,10	8,60	1976
Bunak	komi-permjak	2111	33,70	29,40	29,40	7,50	1976
Bunak	udmurt	2550	35,80	28,80	28,40	7,00	1976
Bunak	észt	2778	33,80	35,50	22,40	8,30	1976
Vallois-Marquer	baszk	?	43,30	46,20	7,50	3,00	1964

Kiszely: A Föld népei I. 548. oldal

A SZLÁVOK VÉRCSOPORT-MEGOSZLÁSA BUNAK SZERINT, 1976

Nemzet	Vizsgáltak száma	Megoszlásuk %-ban			
		O	A	B	AB
nagyorosz	75.576	32,01	37,15	23,60	7,25
kisorosz	2.879	36,20	37,20	20,00	6,60
ukránok	9.335	32,43	40,55	19,87	7,15
Moldova	6.130	32,40	40,80	19,80	7,10

Kiszely: A Föld népei I. 461. oldal

FINNUGOR NÉPEK VÉRCSOPORT-MEGOSZLÁSA BUNAK SZERINT, 1976

1. PERMI NÉPEK

komi-züjének	2.549	34,90	29,40	27,10	8,60
komi-permjákok	2.111	33,70	29,40	29,40	7,50
udmurtok	2.550	35,80	28,80	28,40	7,00

2. VOLGAI FINNEK

marik	594	33,00	24,00	34,80	8,20
moksa-mordvinok	403	28,00	37,00	23,60	11,40
ersa-mordvinok	522	34,70	29,30	26,00	10,00

3. BALTI FINNEK

karélok	931	38,80	29,80	26,80	4,60
---------	-----	-------	-------	-------	------

Kiszely: A Föld népei I. 548. oldal

BALTI NÉPEK VÉRCSOPORT-MEGOSZLÁSA BUNAK SZERINT 1976

litvánok	4.470	39,00	36,60	19,50	4,90
lettek	1.160	32,30	36,60	24,20	6,90
esztek	2.778	33,80	35,50	22,40	8,30

Kiszely: A Föld népei I. 557. oldal

